

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Basisinformasjonen er utarbeidet fordi utlendingsmyndighetene har et særskilt informasjonsbehov som følge av høye ankomsttall fra Irak. Oversikten gir kortfattet informasjon om forhold som kan ha relevans i en intervjusituasjon, ledsaget av lenker til relevant og utfyllende materiale.

Bakgrunn – Irak før og etter 2003

Irak er i dag en republikk med parlamentarisk styre. I perioden 1968-2003 var Irak en tilnærmet totalitær ettparti-stat ledet av det sekulære pan-arabiske Ba'th-partiet. Ba'th-regimets brutalitet gikk spesielt hardt utover kurderne i nord og sjiamuslimene i sør. Den amerikanske invasjonen i 2003 gjorde slutt på den statsformen Ba'th-partiet hadde skapt, og statsforvaltningen, sikkerhetsorganene, de væpnede styrker og Ba'th-partiet ble oppløst. Det irakiske maktapparatet har siden vært sjiadominert, hvilket har ført til økende grad av misnøye i den sunnimuslimske arabiske befolkningen. Misnøyen beredte grunnen for utstrakt voldsbruk fra Al-Qaida i Irak og andre opprørsgrupper de første årene etter regimeskiftet, og for ISILs maktovertakelse i store deler av de sunnidominerte provinsene Anbar og Ninewa i løpet av 2014. De store sikkerhetsutfordringene og den politiske maktkampen, både sunnier og sjiaer imellom, og innad i begge leirene, har gjort det vanskelig å styre landet.

Grunnloven tillater indre selvstyre for regioner som måtte ønske det. Den nordligste delen av Irak utgjør Kurdistan-regionen i Irak (KRI), som har et vidtgående selvstyre.

Kart med de viktigste byene, historiske steder og topografiske forhold:

- ✓ [Iraq Map](#) (Maps of the World)

Språk

Irak har to offisielle språk, arabisk og kurdisk. Minoritetene har sine egne språk, og de fleste snakker arabisk i tillegg.

Kart over utbredelsen av de ulike språkene:

- ✓ [Iraq: Linguistic Composition](#) (The Gulf/2000 Project, University of Colombia)

Irak: Basisinfo

Etniske og religiøse grupper

Irak har omlag 36,5 millioner innbyggere. De største etniske gruppene er arabere (ca. 75-80 prosent) og kurdere (ca. 15-20 prosent). Resten av befolkningen (ca. 5 prosent) består av turkmenere, assyrere og andre grupper som yezider, shabaker, sabeiske mandeere og armenere. De fleste yezider og shabaker identifiserer seg som etniske kurdere, men dette er det noe uenighet om.

99 prosent av befolkningen er muslimer. Sjiamuslimer utgjør den største gruppen (ca. 60-65 prosent). Mellom 32 og 37 prosent av befolkningen er sunnimuslimer, hvorav 12-16 prosent er arabere, 18-20 prosent er kurdere og 1-2 prosent er turkmenere. De resterende 3 prosentene består av kristne assyrere, yezider, sabeiske mandeere, bahaier og kakai'er.

Andelen minoriteter har siden 2003 gått kraftig ned ettersom mange har flyktet på grunn av krig og mangel på sikkerhet.

Kart over de etniske/religiøse minoritetene og hvor de bor:

- ✓ [Irak: Religious Composition](#) (The Gulf/2000 Project, University of Colombia)

Rapport fra Migrationsverket & Landinfo:

- ✓ [Irak: Situasjonen for minoriteter og andre sårbare grupper i lys av sikkerhetssituasjonen](#) (28. februar 2014)

Regionale forskjeller: KRI, Sentral-Irak, Bagdad og Sør-Irak

Det er store regionale forskjeller i Irak, både politisk, kulturelt, økonomisk og sikkerhetsmessig. Forskjellene er så store at ulike landsdeler kan fremstå som ulike land. Kurdistanregionen i Irak (KRI) har etter 2003 hatt en lang periode med politisk stabilitet, sterk økonomisk vekst og relativt høy grad av sikkerhet. Situasjonen forverret seg imidlertid som følge av krigen mot IS (2014-2017), og som følge av at forholdet til regjeringen i Bagdad ble kraftig forverret etter en kurdisk folkeavstemning om uavhengighet i september 2016.

Et belte sør for KRI, som strekker seg fra den syriske til den iranske grensen, omtales som «omstridte områder». Dette fordi maktforholdet mellom kurdiske og sentralirakiske myndigheter er uavklart. Her bor det både kurdere, yezider, turkmenere, assyrere og shabaker, i tillegg til sunnimuslimske arabere. I Diyala provins finnes det også områder med arabisk sjiamuslimsk befolkning. Kurdiske peshmerga-styrker tok de facto kontroll over disse områdene etter regimeskiftet i 2003, men ble skjøvet ut av irakiske regjeringsstyrker og tilknyttede militser (Hashd al-Shabi/Popular Mobilisation Units) i oktober 2018. De irakiske styrkene og militsene blir i dag jevnlig utfordret av IS i enkelte områder, selv om IS ikke lenger har territoriell kontroll noe sted.

Det sunnidominerte Sentral-Irak har i samme periode vært preget av kontinuerlig høyt konfliktnivå, der ulike væpnede grupper har utfordret okkupasjonsstyrkene (frem til 2011) og myndighetene. Etter at IS tapte territoriell kontroll også her, har sikkerhetssituasjonen bedret seg betraktelig, men de frigjorte områdene lider under store ødeleggelser.

Hovedstaden Bagdad har hatt en tilsvarende situasjon, men en bedre økonomisk utvikling.

Irak: Basisinfo

Det sjiamuslimske Sør-Irak har lenge hatt en relativt rolig sikkerhetssituasjon. Imidlertid er det stor misnøye, spesielt i Basra, på grunn av manglende tjenestetilbud og vanskelige humanitære forhold.

ID-dokumenter og pass

Alle irakiske borgere skal ha et nasjonalt ID-kort. ID-kortet benyttes i all kontakt med offentlige myndigheter, helsevesen, sosiale velferdstjenester, skoler samt ved kjøp og salg av bolig og bil. I tillegg må ID-kortet legges frem ved søknad om andre offisielle dokumenter, som for eksempel pass.

Irakiske myndigheter begynte i 2015 å utstede et elektronisk og biometrisk ID-kort, kalt enhetlig (unified) nasjonalt ID-kort. Det nye ID-kortet erstatter foreløpig det gamle ID-kortet og statsborgerskapsbeviset, men skal senere også erstatte bostedsbeviset.

Både ID-kortene og pass produseres i Bagdad, men utstedes i alle provinser. Pass utstedes også ved de fleste av Iraks utenriksstasjoner, men ikke i Oslo.

- ✓ [Landinfo temanotat Irak: Reisedokumenter og andre identitetsdokumenter](#) (11. april 2018). Notatet oppdateres jevnlig.

Palestinske flyktninger som er registrert i Irak, får utstedt egne ID-papirer og reisedokumenter. Dokumentene er nesten identiske med de som utstedes til irakiske statsborgere, men det fremgår av ID-dokumentene og reisedokumentene at eieren er palestinsk flyktning.

- ✓ [Iraq: Palestinians in Iraq](#) (Migrationsverket & Landinfo, 7. mars 2014).

Internflyktninger

Nær to millioner av Iraks innbyggere er fortsatt på flukt internt i landet. Men etter at irakiske myndigheter gjenerobret områdene IS tidligere kontrollerte i løpet av 2017, pågår det nå en returprosess. Provinsene Ninewa, Dohuk og Erbil huser de fleste av de gjenværende internt fordrevne, mens returen er sterkest til Ninewa og Anbar. Dette er de provinsene flest irakere har flyktet fra.

Enkelte provinser innførte restriksjoner på innreise i perioden etter 2014.

- ✓ [IOM Displacement Tracking Matrix](#)
- ✓ [Landinfo respons Irak: Sponsorordning for internflyktninger som ønsker å bosette seg i Bagdad](#) (30. oktober 2015)

Irak: Basisinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos basisnotater gir kortfattet informasjon om forhold som kan ha relevans i en intervjusituasjon. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.